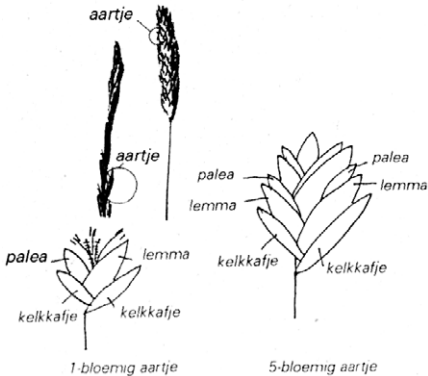

Grassen van Delft en omgeving

In de Delftse Flora, die eind 1987 verscheen, worden 59 grassoorten vermeld. Grassen determineren is niet het gemakkelijkste dat er is, maar met de tekst en de figuren hieronder (en een loupe die 5 of 10 keer vergroot) kunt u toch heel wat in Delft en omgeving voorkomende grassoorten op naam brengen. Weliswaar vindt u met deze tabel alleen de geslachtsnaam, maar van de meeste geslachten zijn er in ons gebied maar 1 of 2 soorten te vinden; deze soorten zijn achter de geslachtsnaam met hun Nederlandse naam vermeld. Van de meest voorkomende grassen is de naam **vetgedrukt**, de minder algemene soorten zijn 'gewoon' gedrukt en de zeldzame *cursief*.

Bekijk voor u de tabel gaat gebruiken eerst figuur 1, dat uitleg geeft over de bloeiwijze van een grassoort.

1	– aartjes zittend (d.w.z. zonder steeltje), of met 3 bijeen waarvan de middelste zittend en de twee zijdelingse kort gesteeld (wat we onder een aartje verstaan staat in figuur 4)	2
	– aartjes (soms kort) gesteeld	8

Figuur 4. Over de bloeiwijze van een gras. Het aartje of 'bloempakje' bestaat uit een of meer grasbloempjes, onderaan afgesloten door twee (soms één) kelkkafjes. Het grasbloempje zelf heeft twee kroonblaadjes, die we resp. lemma en palea noemen. Alle aartjes samen noemen we de 'bloeiwijze' of 'aar'.

Figuur 5. Naalden aan kafjes

2	– aartjes in paren van 2 of 3 op de knopen	3
	– aartjes alleenstaand	4
3	– aartjes genaald (figuur 5)	Hordeum (Kruipertje, Veldgerst, Gerst)
	– aartjes ongenaald	Leymus <i>(Zandhaver)</i>
4	– bloeiwijze handvormig gerangschikt	5
	– bloeiwijze onvertakt	6
5	– tongetje harig	Cynodon (<i>Handjesgras</i>)
	– tongetje vliezig	Digitaria <i>(Glad vingergras, Harig vingergras)</i>
6	– aartjes bevinden zich in één vlak en hebben maar één kelkkafje	Lolium (Engels raaigras, Italiaans raaigras)
	– aartjes staan met hun brede kant naar de bloeiwijzeas gekeerd; aartjes met twee kelkkafjes (zie figuur 6)	7

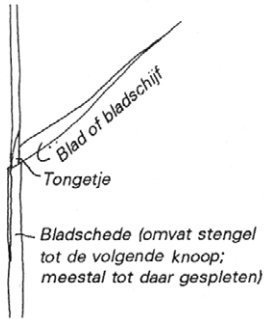

Figuur 6. Aartjes in een vlak of met de brede kant naar de bloeiwijzeas gekeerd (Engels raaigras of Kweek)

7	– kelkkafjes en lemma's breed, aan de top haakvormig omgebogen	Triticum (Tarwe)
	– kelkkafjes en lemma's smal, spits, in	

2 Natuur in en om Delft

- de top versmald Elymus
- (**Kweek, Strandkweek**)
- 8 – steel van de aartjes met lange borstels Setaria (Naaldaar)
- aartjessteel zonder borstels 9
- 9 – tongetje afwezig Echinochloa (*Hanepoot*)
- tongetje aanwezig, al is het klein (uitleg over het tongetje zie figuur 7) 10

Figuur 7. Over het tongetje, bladschede en bladschijf

- 10 – tongetje uit haren bestaand 11
- tongetje vliezig 14
- 11 – onderste kelkkafje het aartje aan de voet vrijwel geheel omvattend Panicum (*Pluimgierst*)
- onderste kelkkafje het aartje hoogstens voor de helft omvattend 12
- 12 – aartjes in paren, één zittend en met een naald, de ander gesteeld en mét naald Sorghum (*Wilde sorgo*)
- aartjes alleenstaand, ongenaald of in een spitse top uitlopend 14
- 13 – bladen 1 tot 3 cm breed Phragmites (**Riet**)
- bladen minder dan 1 cm breed Eragrostis (*Straatliefdegras*)
- 14 – aartjes met slechts één bloemetje 15
- aartjes meerbloemig 20
- 15 – aartjes lancetvormig, met haren aan de voet van de lemma's Calamagrostis (*Duinriet*)
- aartjes ovaal tot rond, zonder haaren aan de voet van de lemma's 16
- 16 – bloeiwijze dicht, aartjes dicht opeengepakt (als een sigaartje) 17
- bloeiwijze los 19
- 17 – bloeiwijze langwerpig of elliptisch; kelkkafjes kaal of iets behaard 18

- bloeiwijze eivormig; kelkkafjes wollig behaard Lagurus (*Hazestaart*)
- 18 – lemma's genaald, kelkkafjes niet Alopecurus (**Grote vossestaart, Geknikte vossestaart, Rosse vossestaart, Duist**)
- lemma's ongenaald, kelkkafjes wél genaald Phleum (*Zanddoddegras, Timotheegras*)
- 19 – lemma's genaald Apera (*Grote windhalm*)
- lemma's ongenaald Agrostis (**Gewoon struisgras, Hoog struisgras, Fioringras**)
- 20 – lemma's genaald 21
- lemma's ongenaald 32
- 21 – lemma's met een naald op de rug 22
- lemma's met een naald aan de top 28
- 22 – naalden langer dan 10 mm; aartjes 7–30 mm lang (zonder de naald) 23
- naalden korter dan 10 mm, aartjes korter dan 7 mm (zonder de naald) 24
- 23 – aartjes 11–30 mm lang; kelkkafjes 7–11-nervig Avena (*Oot*)
- aartjes 7–11 mm; kelkkafjes 1–3-nervig, Arrhenatherum (**Glanshaver**)
- 24 – gras met toffeëgeur (cumarine), de 2 onderste bloemetjes in de aartjes mannelijk of steriel Anthoxanthum (*Reukgras*)
- gras niet met die geur, alle bloemen tweeslachtig (met stamper en meeldraden dus) 25
- 25 – aartjes (2-) 3- of 4-bloemig Trisetum (*Goudhaver*)
- aartjes strikt 2-bloemig 26
- 26 – aartjes en bladscheden kaal 27
- aartjes dicht behaard, bladscheden zachtharig Holcus (**Gestreepte witbol, Gladde witbol**)
- 27 – plant fors, overjarig, polvormend Deschampsia (*Ruwe smele*)
- plant klein, eenjarig, niet polvormend Aira (*Vroege haver*)
- 28 – aartjes aan de voet met een steriel kamvormig aartje Cynosurus (*Kamgras*)
- aartjes anders 29
- 29 – aartjes in verscheidene dichte bundels bijeen Dactylis (**Kropaar**)
- aartjes regelmatig over de bloeiwijze verspreid 30
- 30 – bovenste kelkkafje ca. 3 keer zo lang als het onderste; bloeiwijzeas

onvertakt	Vulpia (Langbaardgras)	lemma's	Phalaris
– bovenste kelkkafje tot hoogstens 2			(Kanariegras, Rietgras)
keer zo lang als het onderste,		– kelkkafje korter dan of even lang als	
bloeiwijzeas met zijtakken	31	de lemma's	33
31 – bladen stijf ineengerold of de bladvoet		33 – kelkkafje veel korter dan de	
(bij het tongetje dus) met 'oortjes'		lemma's	Catabrosa (Watergras)
(bekijk hierbij de steriele (d.i. zonder		– kelkkafje ongeveer even lang als de	
bloempjes) scheuten)	Festuca	lemma's	34
(Fijn schapegras, Rood zwenkgras,		34 – kelkkafjes v-vormig (gekiel)	Poa
Rietzwenkgras, Reuzenzwenkgras,		(Veldbeemdgras, Ruw beemdgras, Straat-	
Beemdlangbloem)		gras, Plat beemdgras, Knolbeemdgras)	
– bladen vlak of gevouwen, zonder		– kelkkafjes op de rug niet gekield	
oortjes	Bromus (IJle dravik,	(v-vormig) maar rond	Glyceria
Zachte dravik)		(Liesgras, Mannagrass, Stomp vlotgras,	
32 – kelkkafje duidelijk langer dan de		Bastaardvlotgras)	

Figuur 8. Enkele veel voorkomende grassen in de Delftse regio.